

Karen Horsens' prædiken ved Folketingets åbningsgudstjeneste

Taler

Karen Horsens
Domprovst

Dato

3. oktober 1978

Sted

Christiansborgs Slotskirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 21, vers 28-44

Salmer

Nu glæd dig i Herren, mit hjerte
Om alle mine lemmer

Nr. 759 i 46 Salmer: *Tillæg til den danske Salmebog*

- 1 Der er næppe noget moderne forældrepar, der ville blive særlig chokeret over disse to unge menneskers opførsel.

- 5 Den ene siger ja til at gøre noget for sin far, men får det ikke gjort, – nåja, unge mennesker har jo så meget i hovedet, og han her havde da i hvert fald vist sin gode vilje.

- 10 Og den anden bror – ja, ham ville et par forældre i dag prise sig lykkelige for, for ganske vist var han noget vranten og treven af sig, men han var altså god nok på bunden, viste det sig. Og det er som bekendt det, det kommer an på, selvom det kan være lidt besværligt, når folk først er gode nok, når man når ned til bunden.

- 15 Vi må imidlertid for at forstå teksten gøre os klart, at i Jesu samtidiges øjne var begge disse to rædsomme.

- 20 Og det er et spørgsmål, om ikke de var lige rædsomme. Farisæerne, til hvem lignelsen blev fortalt, vidste jo nok, i hvem af de to Jesus mente, de skulle kunne genkende sig selv, men ifølge teksten må de på Jesu spørgsmål om, hvem der gjorde faderens vilje, indrømme, at det jo var den sidste søn, der fik arbejdet gjort. Der findes imidlertid i håndskrifterne en version af teksten, der siger, at farisæerne svarede, at det var ja-sigeren, der ingenting fik gjort, at det var ham, der gjorde faderens vilje. Herom mener mange, at farisæerne *kan* have sagt sådan i trods, imod bedre vidende. Og det er nok rigtigt. Utænkeligt var det dog måske

25 ikke, at farisæerne faktisk har syntes, at den sidste søn, nej-sigeren var den værste. Har syntes, at dette helt åbne oprør mod fader-autoriteten, der jo samtidig var et oprør mod hele samfundet, mod verdensordenen, mod Gud, at det har været så uhørt, så afskyeligt, at man næsten bedre kunne bære over med den første søn, – og at det, at nej-sigeren siden fortrød, aldeles ikke udslettede indtrykket af
30 oprørets gru.

Men i hvert fald: det er ganske klart, at faderen i lignelsen efter Jesu samtids opfattelse har været højst uheldig med begge sine sønner. Og når vi nu ved, at Jesu lignelser er en slags spejle, der holdes op, for at tilhørerne skal genkende sig
35 selv i dem, så er det nærliggende at påpege, at der mangler en tredje søn, ham, faderen har været heldig med, ham, der siger ja og gør ja, går ind for det gode med iver og glæde og gør det gode med iver og glæde. Når han ikke findes i denne lignelse eller i nogen anden, skyldes det, at sådan en havde Jesus aldrig mødt.

40 Det forstod farisæerne meget vel. Når de, som da ellers ikke var mundlamme, ikke påpeger manglen af den tredje søn, er det fordi de godt vidste, at de ikke var sådanne tredje sønner, at de ikke var gode og gjorde det gode, så Guds værk i verden, helt og stærkt kunne sættes igennem af dem. Farisæerne var udmærkede
45 mennesker, moralske og idealistiske, og de var såmænd ikke mere farisæiske end enhver af os. Vi burde i grunden kunne forstå, om de har syntes, at de med al deres stræben for at højne folkets moral og holde sammen på folket i en vanskelig tid, at de da måtte være bedre end toldere og prostituerede, der nedbrød moralen og ødelagde det folkelige sammenhold. Tolderne var jo ikke
50 på nogen måde det, vi så elskeligt kalder »sociale tabere«, tværtimod, de var økonomiske vindere, og det var de blevet ved at gå i besættelsesmagts sold, så det er ikke sært, om farisæerne har tænkt, at det ikke pyntede meget på udskuddenes regnskab, om en og anden af dem nu og da gik hen og omvendte sig, for de blev alligevel aldrig til nogen nytte.

55 Næ, tænkte farisæerne, det var rigtigt nok, at den tredje søn, han, som sagde ja og handlede derefter, at han ikke fandtes, heller ikke blandt dem – men derfor var der nu alligevel forskel på folk. Så vidt farisæere og toldere og deres forhold til de to sønner i lignelsen. Men vi skulle vel tænke på, om der i verden af i dag findes
60 typer, der svarer til de to brødre, og det gør der da, kan vi nemt konstatere, når vi veloplagt ser os om.

Der er dem, der siger jaja til alt godt og positivt og snakker og parlementerer –
65 de får bare aldrig noget gjort ved det. Er den type måske ikke karakteristisk for
vor tid? Er det ikke hovedfejlen i vort samfund? Ih, jo. Det kan vi nemt blive
enige om, alle vi, der også siger jaja og snakker og parlementerer og heller ikke får
noget gjort ved det.

70 Og så er der dem, der hvæser nej, ligegyldigt, hvad man foreslår dem; de er
selvfølgelig en plage, men det er jo rigtigt nok, at det hænder, menneskelighed og
sund fornuft sætter smukke skud, hvor man mindst havde ventet det, midt i
trods og vrangvillighed.

75 Vi kan også tænke på helt andre typer, der kunne bringes til at passe ind i denne
lignelse, også på en sådan måde, at vi kunne give Vorherre Jesus ret i, at de
tilsyneladende værste undertiden alligevel var de bedste.

Lignelsen her er imidlertid ikke et psykologisk studie til anvendelse ved
80 typebestemmelsen af vore medmennesker. De er ikke typer iblandt os, lignelsens
to brødre, de er os, de afspejler os, fordi vi hver især har det tilfælles med dem, at
der er noget i vejen med vor gode vilje, noget galt med vor vilje til at leve det liv i
fællesskab med vor næste, som Gud skabte os til at leve, det liv, der i denne
lignelse kaldes arbejdet i vingården. Der er noget galt med alle vore gode viljer.

85 Vi kan ligesom farisæerne se forskel på folk. Det er vi nødt til at kunne, om vi
overhovedet skal kunne begå os her i verden. Men Vorherre synes at være blind
på det øje, hvormed vi ser forskel på folk. Hvor hans evangelium lyder, viser
forskellene os imellem sig at være ganske overfladiske i forhold til den
90 tilgrundliggende lighed os imellem, at vor gode vilje er af tvivlsom karakter.

Over for dette angreb på vor gode vilje har vi et forsvar, der ligger lige for: det
gode og det onde er for os ikke sådanne absolutte størrelser. Hvad er det gode?
Der findes i et nutidsmenneskes hverdag problemer, og til dem svarer løsninger,
95 der kan være gode eller mindre gode eller temmelig ringe, men det er ligesom for
drabeligt til vort hartkorn, vor daglige brug, at tale om »at gøre det gode« eller
»at gøre det onde«; hvad vil det overhovedet sige, må vi nok spørge? Verden er
fuld af problemer, og de mulige løsninger på dem kan ikke uden videre stemples
»god«, »ond«. For nu at tage en politisk problemstilling; om man vil
100 foretrække kommunisme eller afdæmpet socialisme eller anarki, eller man evt.
synes, den oplyste enevælde er det fornuftigste, vi nogensinde har haft – det er

altsammen politiske spørgsmål, og ingen har mandat til at give det religiøst og moralsk gode svar i den slags sager.

105

Hvordan verdens goder bedst og rimeligst kan fordeles, det er det politikernes sag at bryde hovedet med, og ingen kan sige: mit svar, det er det gode. Det er et rent politisk spørgsmål, et debateme.

110 Men se: om vi hver især *vil* dele med de andre, om vi hver især af hjertet under vor næste det lige så godt som vi under os selv det – *det* er ikke noget politisk spørgsmål, for det er det spørgsmål, vi hver især står vor Gud og skaber til regnskab for, på denne dag og på vor sidste. Og om der er nogen som helst forbindelse mellem dette ene spørgsmål, der skal besvares, både af dem, der skal
115 sætte kryds på stemmesedlen og af dem, der skal føre politikken, om der er nogen sådan forbindelse, og hvordan den i så fald skulle fungere, det er ikke underlagt nogen offentligheds bedømmelse, endsige nogen kirkes kontrol. Også med det spørgsmål er vi hver især alene – over for Gud.

120 Hvis nogen ikke kan se, der er en forbindelse mellem det ord, Vorherre taler til os, og det arbejde, der skal gøres med samfundets indretning, så nytter det virkelig ikke noget, om alverdens bisper og kirkelige råd stiller sig op og forsøger at fortælle, hvor Vorherre vil, skabet skal stå.

125 Det er ganske vist på mode at påstå, at den evangelie- forkyndelse, der ikke tager politisk stilling, er tandløs.

Sagen er tværtom, den at det er en tandløs og uskadelig kirke, der prøver at omsætte evangeliet til nogle pæne politiske principper, som ingen, det være sig
130 gudelige eller ugudelige, kunne drømme om at benægte.

Næ, Vorherres spørgsmålstegn ved vor gode vilje kan vi ikke undfly ved at dække os bag problemernes mangfoldighed og verdens uoverskuelighed. Vore vanskeligheder ved at elske vor næste og gøre godt imod ham kommer ikke i
135 første række af, at vi ikke ved, hvordan det skal gøres. De kommer, disse vanskeligheder, fra det hjerte, der ligger bag, fra vor vilje. Her ser man kristendommens dystre menneskesyn, vil nogen sige. Den tror ikke på det gode i menneskene.

140 Nej, det gør den ikke, og det er der forresten ikke nogen af os, der gør,

medmindre vi er meget naive i vor opfattelse af os selv. Jesus mente ikke, det gode var bofast i noget menneske: det gode viste sig blot nu og da, i et glimt, i et omvendelsens øjeblik hos en synder, der fortrød.

145

Men der findes ikke noget dystert, kristeligt syn på menneskelivet. Jesu ord kaster over dette menneskeliv det gladeste håb, det varmeste lys. For han var selv den tredje bror, han, der sagde ja og gjorde derefter. »Guds søn har været her, og han var mand; han gik blandt os som een af vore egne«. Man kunne jo spørge, 150 hvad det skulle hjælpe, at Kristus kom til verden for at være vor bror. Spørge, om ikke netop verden viste sig at være hinsides al hjælp.

Før Jesu tid bestod verden af folk, der sagde ja til alt godt og gav sig det onde i vold, folk, der kun trevent og modvilligt og lejlighedsvis gjorde det gode. Og det 155 gør verden fremdeles. I vor tid som dengang bliver verden gang på gang en jammerdal, ikke bare på grund af enkeltpersoners eller enkeltregimers dramatiske og afgrundsdybe ondskab, men på grund af den ganske almindelige jævne kulde, egoisme og griskhed hos ganske almindelige, jævne bønder og husmødre, politikere og håndværkere, handelsfolk og gejstlige. Uden alle os, de 160 almindelige, havde de jo ikke haft en chance, de virkelig store og maleriske satan'er i verdenshistorien.

Den slags jævne, kolde, egoistiske mennesker bestod verden af dengang, og det gør den den dag i dag. Hvad skulle det så hjælpe, at Kristus levede sit liv og døde 165 sin død, fulgte menneskets ensomme vej ind i mørket? Det hænder, der er mennesker iblandt os, om hvem vi siger: han er ikke til at hjælpe. Man har måske prøvet med klogskab og tålmodighed og også med den pæne overbærende kærlighed, vi alle ved, at især de unge trænger så meget til. Men det hjalp ikke, det arme menneske sidder fremdeles i sumpen, han er afskrevet af alle. For ham 170 er der kun eet håb: om der til ham kommer en, der elsker ham. Ikke pænt og pædagogisk, men med den hovedløse kærlighed, der prøver alt, udholder alt, og når alt har vist sig forgæves blot holder fast, om det så skal være helt ind i undergangen.

175 Om der så ikke sker ringeste forandring med den fortabtes problemer: om en sådan kærlighed kommer til ham, er hans verden blevet en anden. Han er ikke længere blot et fortabt menneske, han er et elsket menneske.

Således elskede Gud verden – med en kærlighed, der krævede at være der, hvor

det fortabte, elskede menneske er. En kærlighed, hvis ja til os gælder hver en afkrog af dette menneskeliv – og døden med.

185 Vi er tvesindede folk. Den gode vilje, der skulle være vort faste handlingsgrundlag, er et sumpet anliggende, – og det er fortabelsen.

Men i vor fortabelse er vi elskede af Gud, er vi Vorherres børn, med hvem han daglig prøver påny, med sin kærlighed kalder ad vor kærlighed, kalder os til omvendelse, kalder os til at vende os fra os selv og vor angst og selvoptagethed –
190 og i stedet se på Gud og vor næste.

Vi har, sammen med alle de andre, en bror, den Kristus, hvis ord og liv og død viste os, hvad kærlighed er, hvad der er forskellen mellem at være et fortabt menneske og være et elsket menneske.

195 I Vorherres vingård har vi intet at gøre, vi som ikke ville. Som sagde ja eller sagde nej, men i hvert fald ikke ville. Men den bror, som ene tog tjenesten i vingården op, han drager os med sig, vil, at hvor han er, skal også vi være.

200 Og så har vi da vor plads på jorden, vort sted i livet, hvor vi skal gøre vort arbejde, og ingen bitter viden om os selv skal få lov at ødelægge vor arbejdsglæde. For at verden er, som den er, og at vi er, som vi er, det lader det sig altsammen gøre at leve med, fordi vi har den ubegribelige værdi og betydning, at vi er elskede af Gud og vort liv er i hans hånd.

205 Vi har grund til at have det lyseste håb, vi kan gøre vort arbejde i den gladeste fortrøstning og med det frieste mod – for

Guds søn har været her. Og han var en mand.
210 Han er her nu. Og han er allevegne.
Den hele verden er hans fædreland.
Han er hos os som en af vore egne.

Kilde
215 Manuskript taget fra Karen Horsens (1990) 'I disse korte dage', Forlaget Aros; og udgivet med tilladelse fra Karen Horsens' søn, Rasmus Christian Olsen.

Kildetype
Dokumentation i bogværk

220 **Tags**
Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Åbningstale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/karen-horsens-praediken-ved-folketingets-abningsgudstjeneste>

225

230

235

240

245

250

255